

Forfatter: Knudsen-Hjortø, Knud

Titel: Udrag fra Folk

Citation: Knudsen-Hjortø, Knud: "Folk", i Knudsen-Hjortø, Knud: *Folk*, 1903, s. 9. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hjort_03-shoot-idm140364984996576/facsimile.pdf (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Folk

af hjulene til trinde, fede pølser. Vognene tar det med ned ad gaden og aflægger det på stenbroen i flade tøreskager. Om sommeren forvandles det allsammen til støv; også da får de gavn af det længere nede i byen.

Sådan er husenes ansigter. Det betaler sig ikke at gå bagom og se dem i deres posteriora, hvor vasketude slikker ublufærdigt ud og gør sig rene, og kartoffelskrællinger, urtetoppe og fiskeben sejleri hyddeligt vand ned ad rendestenene; snavsede gårde, fulde af småbørn og affald, overspændte med snore, hvor våde strømper slasker mat, og tykmavede skjorter gør svømmetag ud i luften med trinde, håndløse arme. — —

Byen ligger midt i en luksus af udmærkede veje, som om alverden hade himmeltravlt med at komme styrtende derind. Den ligger i et net af veje og strækker sine gader et netop kendeligt stykke ud ad hver vej, den sidder i dette vejnet som en lille, lemlæstet edderkop i sit spind, og selv om der kom en stor, fed flue, så hade den ikke engang mund til at udsuge den med, mave til at gemme den i eller tarme til at fordøje den med.

Men Sandøre har været en stor by — dengang da store byer kunde nøjes med at ha tre tusende indbyggere. Havnen skaffede den vidtløftige forbindelser, og desuden var oplandet fedt. Byen fik latinskole. Da hade den svære købmandshuse af sten og egetræ, hvis vantrevne efterligninger ligger der endnu. Sandøre lå som i en stille, fiskerig dam og erhvarvede sig rigelig leve-måde. Men en dag kom der en vældig strøm gennem den fredelige park; der blev stor forskrækkelse i den rolige befolkning, og da de fik klaret synet igen, så de, at den nye strøm hade skåret omtrent det halve af nærringen bort. Det var jærnbanen. Dette slag gjorde byen lam i den ene side, og den kastede sig så over vandet for endnu at svømme ovenpå. Men kornet stoppede, flæsket gik en anden vej, og byen fik samme tilfælde i

den anden side. En ny omgang fallitter, og den visnede langsomt hen. I de gamle købmandsgårde flyttede detailister og små håndværkere ind, som lod bygningerne forfalde og dø ud. De fleste gamle huse, der nu står, er nye; de har fået alderdomssvækkelse før tiden.

Men alligevel: optimisten, der kommer trillende på sin sikkel lige ud af nutidens kultur og er lækkersulten efter små provinsbyers idyl, han behøver ikke at trille Sandøre forbi. Han styrer ud langs fjorden og trækker med sin maskine op på den højeste bakke, hvor forskønelsselskabet netop har anbragt en bænk til hans personlige afbenyttelse. Det skal være en sommeraften. Han ser byen ligge i en dis så blå som rogen af den fineste havaneser; fra fabrikksskorstenene ligger en lang fjerbusk strakt hen i luften, og de private huse ryger sig også en aflensigar. Toget løber ind og støder klumper af snehvid damp op, som straks fortæres af luften og forsvinder, men længere tilbage, over jærnbanen — på det sted, hvor fyrbøderen sidst la i maskinen — dær ligger et stykke langagtigt, isoleret kulrøg, som en sort larve, der kravler langs ad horisonten. Hele byen ligger for ham med varme, røde tage og kolde, blå tage: stakke af grønne træer skubber deres brede rygge og deres spidse hatte op imellem. Byen er god nok fra denne bænk; man får den oven i købet to gange, ti den står på hovedet i fjordens silkeblå vand, og det firkantede lærn synger med sin stærke metalrøst: Kirkeklokke, ej til hovedstæder — —

Solen går ned bag byen og lyser fred over det hele, men hør nu: en harmonika skråler larmende op og prostituerer sig ubekymret i stilheden, som en, der på et stille, rørende sted siger noget gruelig latterligt med høj røst, men så blir den forskrækket over sig selv og tier stille igen, ganske flov.

Fjorden spejler så stærkt, at man slet ikke ser den